

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีนโยบายในการพัฒนาองค์ความรู้ของทรัพยากรของทางมหาวิทยาลัยไปพร้อมๆกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งหนึ่งในภารกิจด้านการวิจัยคือการสร้างการต่อยอดและขยายผลการวิจัยไปสู่การดำเนินงานของชุมชนท้องถิ่นทั้งเชิงพาณิชย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งส่งเสริมพื้นที่รอบที่ตั้งของมหาวิทยาลัยเป็นพื้นที่ร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านกระบวนการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันระหว่างนักวิชาการของมหาวิทยาลัยและชุมชน ทั้งชาวบ้านและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ ซึ่งได้ดำเนินโครงการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตชาเหมียง ตำบลป่าแป๋ให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการพัฒนาเข้าสู่ระดับการร่วมค้ากับธุรกิจเอกชน โดยส่งเสริมให้กลุ่มมีรูปแบบของการบริหารจัดการที่ชัดเจน องค์ความรู้ที่นักวิจัยได้เข้าไปถ่ายทอดระบบเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเกษตรทำให้เกิดผลลัพธ์ (Outcome) ทั้งการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในการดำเนินงานจากวิธีการทำการเกษตรในรูปแบบเดิมแล้วได้รับการพัฒนาโดยประสานภูมิปัญญาชาวบ้านเข้ากับองค์ความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ เป็นการถ่ายทอดเทคโนโลยีกระบวนการผลิตซึ่งจะทำให้มีผลกระทบที่ดีขึ้นทั้งในมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตามผลลัพธ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในกลุ่มผู้ผลิตชาเหมียง ตำบลป่าแป๋ อาจมีการเปลี่ยนแปลงหลังจากที่นักวิจัยคืนความรู้ให้แก่ชุมชนแล้ว ซึ่งจะต้องมีการทดสอบและชี้วัดผลลัพธ์ทั้งมิติเชิงเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะการถ่ายทอดเทคโนโลยีว่าได้มีการนำไปเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดระบบที่เป็นมาตรฐานจนสร้างความยั่งยืนและชุมชนมีความเข้มแข็งหรือไม่ และแนวทางในการสร้างความยั่งยืนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไรตลอดจนการถ่ายทอดองค์ความรู้และระบบเทคโนโลยีไปสู่ชุมชนอื่นๆ จะสามารถทำได้อย่างไรจนเกิดผลกระทบทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมหรือไม่ โดยที่โครงการวิจัยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ด้านการส่งเสริมการเกษตรในประเด็นการจัดโครงสร้างการบริหารงาน วิธีการจัดการ การบัญชีและการเงิน การวางแผนการผลิต การตลาด และการประชาสัมพันธ์ของกลุ่มอย่าง

เป็นระบบ ทำให้เกิดรายได้และลดรายจ่ายให้เกิดประโยชน์สูงสุดและปรับปรุงกระบวนการซึ่งจากเดิมเป็นการดำเนินการตามภูมิปัญญาของชาวบ้าน แต่การเปลี่ยนแปลงหลังจากได้รับองค์ความรู้จากทีมนักวิจัยจะสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและจัดการความรู้เพื่อเพิ่มมูลค่า(Value added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเกษตรกรจากการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และการสร้างตราสินค้าของผลผลิตทางการเกษตรให้มีมูลค่าเพิ่ม

ดังนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในฐานะสถาบันเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงได้มีความต้องการในการสร้างกระบวนการกำกับติดตามการดำเนินการวิจัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนด้วยการถ่ายทอดองค์ความรู้การวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ในกลุ่มผู้ผลิตชาเหมียง ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นชุมชนต้นแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยการสร้างตัวชี้วัดทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อประเมินความคุ้มค่าขององค์ความรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและนักวิจัยชาวบ้านเป็นการประสานความรู้เชิงวิชาการและภูมิปัญญาให้เกิดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (Best practice) จนเกิดประโยชน์แก่พื้นที่ชุมชนและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีไปสู่พื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในวงกว้าง

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินผลกระทบจากการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ในการพัฒนากลุ่มผู้ผลิตชาเหมียงในตำบลป่าแป๋ ผ่านตัวชี้วัดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 2) เพื่อประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และความคุ้มค่าจากผลงานวิจัยการพัฒนาผู้ผลิตชาเหมียงในตำบลป่าแป๋

1.3 ขอบเขตของโครงการวิจัย

- 1) ขอบเขตพื้นที่วิจัย การวิจัยนี้จะศึกษาพื้นที่ในเขต อบต.ป่าแป๋ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่มีทรัพยากรและศักยภาพในการผลิตชาเหมียงที่มีคุณภาพ
- 2) ขอบเขตของประชากรผู้เกี่ยวข้องในการวิจัย จะศึกษากลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตชาเหมียงในพื้นที่ตำบลป่าแป๋ ซึ่งตั้งอยู่ในเขต อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

3) ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ได้ จะวิเคราะห์การประเมินการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ผ่านตัวชี้วัด (KPI) ด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านสิ่งแวดล้อมและประเมินมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และความคุ้มค่าของผลลัพธ์จากงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ ของ ชุมชนเมืองแกนพัฒนา อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้การเป็นชุมชนต้นแบบพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ผ่านการสร้างตัวชี้วัดทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมและประเมินความคุ้มค่าขององค์ความรู้ที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและนักวิจัยชาวบ้านเป็นการประสานความรู้เชิงวิชาการและภูมิปัญญาให้เกิดวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม (Best practice) จนเกิดประโยชน์แก่พื้นที่ชุมชนและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีไปสู่พื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในวงกว้าง

4) ขอบเขตของช่วงเวลาที่วิจัย ตุลาคม 2559 ถึง กันยายน 2560

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สำหรับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจำแนกตามผู้มีส่วนได้เสีย ดังนี้

1) ผู้ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย ได้ทราบถึงผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ รวมถึงความคุ้มค่าจากผลงานวิจัยที่ใช้ประโยชน์ของชุมชน

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล เป็นต้น สามารถนำเอาองค์ความรู้จากการวิจัยสู่การขยายผลในภาคปฏิบัติอย่างต่อเนื่องอันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ที่มั่นคงและแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่